

KOHTI
NUORTEN
HYVINVOINTI-
ALUEITA

Kohti nuorten kohtaamista

Digiraatian loppulausumista kerätyt opit nuorten hyvinvoinnin tukemiseen

Kohti nuorten kohtaamista

Digiraatien loppulausumista kerätyt opit nuorten hyvinvoinnin tukemiseen

Sisällysluettelo:

1 Johdanto

2 Nuorten tunnistamat haasteet hyvinvointipalveluissa

- 2.1. Tiedon saavutettavuus
- 2.2. Palvelujen saavutettavuus
- 2.3. Ammattilaisen kohtaamistaidot

3 Tiedon ja palvelujen saavutettavuus

- 3.1. Koulu on lähellä – joskus liiankin lähellä
- 3.2. Etä- vai lähipalveluja? Molempia!

4 Aitoja kohtaamisia, parempaa palvelua

5 Nuorten ideoita ja toiveita hyvinvoinnin tukemiseen

- 5.1. Mielenterveystarkastukset kaikille nuorille
- 5.2. Tukea nuorille nopeammin ja helpommin
- 5.3. Harrastusmahdollisuuksia kaikille nuorille

6 Lopuksi: Kohti nuorten kohtaamista ja hyvinvointia

1. Johdanto

”Mielestäni olisi tärkeää, että lasten ja nuorten asioista päättävät ja heidän kanssaan työskentelevät henkilöt kuulisivat ajatuksiamme!”

Mielenterveys: Millaista tukea nuoret kaipaavat mielenterveyteen? -raadin osallistuja

Digiraati on Oikeusministeriön ylläpitämä verkkopalvelu, jonka päämääränä on nuorten vaikutusmahdollisuuksien vahvistaminen. Kaikille alle 29-vuotiaille nuorille tarjotaan yhdenvertainen ja anonyymi mahdollisuus saada oma äänensä kuuluviin erilaisista ajankohtaisissa ja heille itselleen tärkeissä aiheissa.

Nuorten omien äänten kuulumisessa olennaista on myös se, miten päättävässä asemassa olevat aikuiset näitä ääniä kuulevat ja kuuntelevat. Jokaisesta digiraadista kirjoitetaankin loppulausuma, johon kootaan osallistujien ajatuksia ja ideoita, ja näitä nuorten viestejä pyritään viemään päättäjille tiedoksi.

Monissa digiraadeissa on käsitelty nuorten hyvinvointia eri näkökulmista, mutta hyvinvointi ja siihen liittyvät palvelut nousevat esiin myös muihin aiheisiin keskittyneissä raadeissa. Siksi tässä katsauksessa pyritään selvittämään, millaista tietoa nuorten hyvinvointiin liittyen on löydettävissä kaikkien digiraatien loppulausumista.

Katsauksen aineiston muodostavat loppulausumat, jotka on julkaistu toukokuun 2022 ja kesäkuun 2023 välillä useiden eri tahojen järjestämistä digiraadeista. Tavoitteena on kysyä, millaisia kokemuksia, tarpeita ja toiveita digiraatien nuorilla on hyvinvointipalveluihin ja niiden järjestämiseen liittyen.

Alkuun esitellään nuorten tunnistamia keskeisiä haasteita hyvinvointipalveluiden järjestämisessä. Lopuksi tuodaan esiin ratkaisuja ja ideoita, joita nuoret itse ovat esittäneet palveluiden parantamiseksi.

2. Nuorten tunnistamat haasteet hyvinvointipalveluissa

Jotta voidaan tukea nuorten hyvinvointia palveluiden avulla, on olennaista tunnistaa, millaisia haasteita ja kehitystarpeita hyvinvointipalveluiden järjestämisessä nykyisin on. Siten tässä katsauksessa lähdetään liikkeelle juuri haasteista, joita digiraation loppulausumista on löydettävissä.

Nuorten tilanteet ovat tietenkin moninaisia ja yksilöllisiä. Kuitenkin digiraation nuorten tunnistamat haasteet hyvinvointipalveluiden järjestämisessä voidaan jaotella kolmeen kategoriaan sen mukaan, mihin palvelupolun vaiheeseen kyseinen haaste sijoittuu.

2.1. Tiedon saavutettavuus

”Olen yksin. En jaksa. Mistä apua.”

Mielenterveys: uupumus -raadin osallistuja

Ensimmäinen haaste nuoren polulla hyvinvointipalveluihin on se, että nuori ei löydä edes polun alkupistettä. Nuorella ei siis ole tietoa siitä, mistä hän voisi etsiä apua omaan tilanteeseensa.

On kuitenkin syytä huomioida, että erilaisiin hyvinvoinnin haasteisiin liittyen on saatavilla vaihtelevasti tietoa. Osa digiraation nuorista kokee saavansa melko hyvin tietoa mielenterveyspalveluista, mutta etenkin päihdeasioista ja niihin liittyvistä palveluista nuoret kaipaavat enemmän keskustelua.

2.2. Palvelujen saavutettavuus

"Monet jäävät ilman apua sen takia, kun on niin pitkät jonot kaikkeen."

Miten voitte Etelä-Pohjanmaan nuoret? -raadin osallistuja

Seuraava haaste nuoren palvelupolulla on palvelujen saavutettavuus. Nuorella voi olla tietoa hyvinvointipalveluista ja niihin pääsystä, mutta ongelmana ovat etenkin pitkät jonotusajat. Jonotusaikoihin liittyy alueellisia eroja, jotka asettavat nuoret eriarvoiseen asemaan. Haasteeksi voi muodostua myös sähköinen ajanvaraus, joka ei onnistu kaikilta nuorilta ilman tunnistautumista. Nuoret korostavatkin, että ajanvaraukseen tulisi löytyä erilaisia tapoja.

Myös eteenpäin ohjauksen puutteet ja ammattiauttajien vaihtuvuus ovat palvelujen saavutettavuuteen liittyviä keskeisiä ongelmia, joita nuoret tuovat esiin. Nuori pääsee aloittamaan palvelupolulla, mutta avun jonottaminen ja odottaminen jatkuvat. Polku ei etene, jos se alkaa useaan kertaan ikään kuin alusta, kun nuori joutuu selittämään tilannettaan aina uudelleen eri ammattilaisille.

2.3. Ammattilaisten kohtaamistaidot

"Itselleni on herännyt ainakin ikävä fiilis siitä, jos on puhuteltu ikään kuin poikkeavana nuorena."

Sateenkaareva nuoruus: Turvalliset kohtaamiset sosiaali- ja terveyspalveluissa -raadin osallistuja

Kolmantena keskeisenä haasteena nuoren palvelupolulla näyttäytyvät ammattilaisten kohtaamistaidot hyvinvointipalveluissa. Tällöin nuori on kyllä päässyt palvelujen piiriin, mutta hänen saamansa palvelu ei ole vaikuttavaa.

Nuoret tuovat esiin, ettei heidän todellisia tarpeitaan oteta huomioon, ja että heidän ohitseensa puhutaan. Etenkin sateenkaari-nuoret kokevat, ettei heitä kohdata omana itsenään.

3. Tiedon ja palvelujen saavutettavuus

Digiraatien loppulausumissa hyvinvointipalveluihin liittyvän tiedon ja itse palvelujen saavutettavuus kytkeytyvät usein toisiinsa. Siten näitä haasteita on hyödyllistä käsitellä yhdessä.

Käsittelyyn on valittu kaksi keskeistä näkökulmaa, jotka nousevat toistuvasti esiin. Ensimmäisenä näkökulmana on koulun rooli nuorten hyvinvoinnin tukemisessa, ja sen jälkeen tarkasteluun otetaan hyvinvointipalvelujen järjestäminen lähi- tai etämuodossa.

3.1. Koulu on lähellä – joskus liiankin lähellä

Digiraatien loppulausumissa toivotaan saavutettavampia palveluja ja matalan kynnyksen tukea nuorten hyvinvointiin. Kynnys palveluun näyttäytyy matalana, jos palvelu pystytään tuomaan lähelle nuoria ja nuorten omaa arkea, ilman lähetteitä tai diagnooseja. Etenkin koulun ja oppilaitosten merkityksestä keskustellaan paljon. Oppilashuollon palveluita ja niiden saavutettavuutta pidetään erittäin tärkeitä.

Raadeissa nousee kuitenkin esiin, että alueelliset ja koulukohtaiset erot voivat vaikuttaa suuresti siihen, miten nopeasti vastaanotolle pääsee. Nuoret toivovat, että kaikki kävisivät säännöllisesti kuraattorilla. Tällöin nämä käynnit näyttäytyisivät mahdollisimman arkisina, ja avun hakeminen olisi helpompaa.

”Jokaiselle välttämättömästä kuraattoritapaamisesta voisi olla hyvinkin paljon hyötyä, sillä se madaltaisi avun haun kynnyistä kun ”kaikki muutkin” käyvät keskustelemassa ammattilaisen kanssa.”

Demokratia: Tästä pitäisi pitää ääntä! –raadin osallistuja

Nuoret eivät kuitenkaan aina luota koulun aikuisiin, tai he pelkäävät muiden nuorten reaktioita käyttäessään oppilashuollon palveluita. Joskus tietojen pelätään leviävän eteenpäin esimerkiksi vanhemmille. Koulu on siis lähellä nuoria ja heidän arkeaan, mutta toisinaan myös liian lähellä. Siksi matalan kynnyksen apua tarvitaan myös koulun ulkopuolella.

Useissa raadeissa toivotaan, että kouluissa jaettaisiin enemmän tietoa oppilashuollon palveluista. Toisaalta koulu näyttäytyy paikkana, jossa nuorille voidaan tehokkaasti jakaa tietoa myös koulun ulkopuolisista palveluista. Siten koulun merkitys palveluihin liittyvän tiedon saavutettavuudessa on erityisen keskeinen riippumatta siitä, onko kyse oppilashuollosta vai muista hyvinvointipalveluista.

Tiedon saavutettavuuteen liittyen on olennaista ymmärtää, että tietoa eivät tarvitse vain nuoret vaan myös aikuiset heidän ympärillään. Palvelujen järjestämiseen liittyvä tieto on tärkeää, sillä aikuiset voivat auttaa nuorta löytämään polun palveluihin sekä tarjota tukea palvelujen piiriin hakeutumisessa. Toisaalta myös nuorten toive aikuisten mielenterveyden osaamisesta nousee useissa raadeissa esille. Vanhemmille ja opettajille toivotaan lisää tietoa esimerkiksi mielenterveydestä, kiusaamisesta ja turvallisen tilan periaatteista.

”Mietin tilanteisiin suhtautuvia aikuisia esim. koulumaailmassa, välillä nähnyt, ettei tilanteisiin suhtauduta niin vakavasti kuin kuuluisi ja asiat ns. lakaistaan maton alle.”

Kiusaaminen ja syrjintä arjessa ja somessa -raadın osallistuja

Jos nuoret kokevat, etteivät koulun aikuiset ota hänen tuentarvettaan vakavasti, se luonnollisestikin vähentää luottoa näihin aikuisiin. Luottamuksen rikkoutuminen koulussa voi tehdä luottamuksen rakentamisen vaikeammaksi myös koulun ulkopuolisissa palveluissa. Siksi on ensiarvoisen tärkeää, että nuorten hyvinvointia pystytään tukemaan koulujen arjessa.

3.2. Etä- vai lähipalveluja? Molempia!

Kysymys hyvinvointipalveluiden järjestämisestä etä- tai lähimuodossa nousee esiin useiden digiraatien loppulausumissa. Nuoret toivovat, että kasvokkaiseen kohtaamiseen perustuvia palveluja tarjottaisiin siellä, missä he jo ovat muutenkin. Edellä on jo käsitelty koulun merkitystä, mutta myös nuorisotalot nähdään paikkoina, joissa nuorille voidaan tarjota sekä matalan kynnyksen kohtaamisia että tietoa erilaisista palveluista.

"Mun mielestä ois hyvä, että oikeesti matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita saatais esimerkiksi kouluihin tai muihin paikkoihin, jossa nuoret jo valmiiksi on."

Mielenterveys: Millaista tukea nuoret kaipaavat mielenterveyteen? -raadinn osallistuja

On syytä tunnistaa, että nuorten kokemukset kasvokkaisista kohtaamisista palveluissa jakaantuvat melko voimakkaasti. Osa nuorista toivoo tulevansa kohdatuksi nimenomaan lähitapaamisissa. Heille matalan kynnyksen apu näyttäytyy palveluna, jossa pääsee helposti ja kasvokkain juttelemaan jollekin aikuiselle. Samaan aikaan osa nuorista kokee, että matalan kynnyksen apu toimii heille paremmin verkossa, jossa on mahdollista pysyä anonyyminä.

"Saattaa nostaa kynnystä kun pitää olla ihmisen kanssa samassa tilassa."

Mielenterveys: Millaista tukea nuoret kaipaavat mielenterveyteen? -raadinn osallistuja

Eri digiraatien loppulausumien vertailun perusteella tärkeänä näyttäytyy se, että nuorille on tarjolla sekä lähi- että etäpalveluja. Nuoret pitävät sähköisiä palveluja kätevinä, mutta monimutkaisemmissa asioissa toivotaan usein puhelinaikaa tai tapaamista kasvokkain. Olennaista on siis huomioida, että nuorilla on erilaisia toiveita palveluissa tapahtuvien kohtaamisten suhteen, ja samakin nuori saattaa haluta hyödyntää erilaisia palveluja tilanteen mukaan. Monipuolisella palvelutarjonnalla voidaan varmistaa se, että kaikki nuoret saavat tarvittaessa tukea ja apua.

Etenkin matalan kynnykset chat-palvelut vaikuttavat olevan monille nuorille varsin tuttuja, ja he pitävät niiden saatavuutta tärkeänä. Kuitenkin nuoret tuovat toistuvasti esiin, että jonot chat-palveluihin ovat liian pitkiä. Jos nuori joutuu jopa tuntikausia jonottamaan apua tuloksetta, se ei motivoi hakeutumaan jonoon uudestaan. Nuoret näkevät vakavana puutteena myös sen, ettei matalan kynnyksen chat-tukea ole saatavissa yöaikaan. Juuri yöaikaan moni huonosti voiva nuori voi tarvita tukea erityisen paljon.

"Esimerkiksi yöllä jolloin moni kaipaasi aikuisen tukea moni palveluista ei ole auki."

Mikä luo sulle toivoa? -raadinn osallistuja

4. Aitoja kohtaamisia, parempaa palvelua

Ammattilaisten kohtaamistaitojen merkitys korostuu useiden digiraatien loppulausumissa. Etenkin sateenkaarinuoret tuovat esiin, että ammattilaisilla ei aina ole riittävästi osaamista heidän kohtaamiseensa. Kuitenkin on syytä korostaa, että kaikki nuoret toivovat tulevansa kohdatuiksi omana itsenään, ilman rajoittavia oletuksia. Nuoret kokevat erityisen ahdistavana, jos heidät määritellään vain ongelmiansa kautta, tai jos heidän omaa identiteettiään pidetään ongelmana.

"Toivoisin, että hyväksyvä ilmapiiri ilman oletuksia luotaisiin aina ensimmäiseksi, jotta voisi heti tietää varmasti että sut otetaan tosissaan sellaisena kuin sanot olevasi."

Sateenkaareva nuoruus: Turvalliset kohtaamiset sosiaali- ja terveyspalveluissa -raadın osallistuja

Digiraatien osallistajat huomioivat, että erilaisiin vähemmistöihin kuuluvat nuoret ovat usein lähtökohtaisesti haavoittuvammassa asemassa, ja siten näiden nuorten tukeminen on erityisen tärkeää. Monet nuoret kertovat välttävänsä puhumista etenkin sukupuoleen tai seksuaalisuuteen liittyvistä asioista, jos he arvioivat, että avoin puhe olisi johtanut selittämisen tarpeeseen. Ammattilaisilta toivotaan esimerkiksi sateenkaarisanaston tuntemusta, mutta kuitenkin kaikkein tärkeimpänä pidetään aktiivista pyrkimystä kunnioittavaan kohtaamiseen ja turvallisen tilan luomiseen.

Nuoren itsensä kohtaaminen on tärkeää, mutta olennaista on myös nuoren elämäntilanteen ymmärtäminen. Nuoret toivovat, että aikuiset uskaltaisivat todella kohdata ja kantaa nuorten tuskan. Haasteena nousee esiin se, että ammattilaiset eivät aina riittävästi kuuntele nuorta ja tämän omaa näkemystä tilanteestaan. Tällöin voi käydä niin, ettei nuori saa apua siihen asiaan, johon sitä haluaisi.

"Haet apua alentuneeseen mielialaan, ammattilainen pitää ravinnonpuutosta ainoana syynä tähän."

Miten voit eteläkarjalainen nuori? -raadın osallistuja

Nuoren tarpeen ja saadun avun epäsuhta tulee esiin myös nuorten kokemuksissa siitä, miten lastensuojelulla joskus yritetään korvata mielenterveyspalveluja. Avohoidon heikot resurssit eivät saisi olla syy huostaanottoon, vaan palveluiden välille tulisi löytää toisiaan tukevia siltoja. Näiden siltojen rakentamisessa nuoren ja tämän tilanteen aito kohtaaminen on ensiarvoisen tärkeää.

”Nuoren sijoittaminen lastensuojeluyksikköön mielenterveysongelmien takia kertoo minusta suuresti puutteellisesta hoitojärjestelmästä.”

Mikä luo sulle toivoa? -raadin osallistuja

Erityisesti ensimmäinen käynti mielenterveyspalveluissa on usein nuorelle vaikea ja jännittävä. Kun ensimmäisellä kohtaamisella panostetaan nuoren kunnioittavaan kohtamiseen ja nuoren osallisuuden tukemiseen, on nuoren helpompi jatkaa palvelupolulla. Digiraatien osallistujat tunnistavat, että hyvä kohtaaminen yhdessä palvelussa rohkaisee jatkossakin puhumaan avoimesti.

5. Nuorten toiveita ja ideoita hyvinvoinnin tukemiseen

Kun nuorten hyvinvointia halutaan parantaa, kannattaa aina aloittaa nuorten kuuntelemisesta. Digiraatien nuoret korostavat, että tämä ohje pätee sekä yksittäisissä kohtaamisissa että hyvinvointipalveluiden kehittämistyössä.

”Karua, mutta mielestäni pitäisi seurata alalla olevien ammattilaisten ammattitaitoa tarkemmin ja kysellä enemmän palautetta heiltä jotka palvelua käyttävät.”

Mielenterveys: Millaista tukea nuoret kaipaavat mielenterveyteen? -raadin osallistuja

Nuorilla on paljon ajatuksia siitä, miten hyvinvointipalveluita voidaan kehittää paremmiksi. Tässä esitellään kolme nuorten ehdotusta, mutta lisää vastaavia ehdotuksia on löydettävissä useista digiraatien loppulausumista. Osa nuorten ajatuksista on varsin konkreettisia ideoita, kun taas toiset ovat enemmän toiveita, joiden huomioimisesta päättävässä asemassa olevien aikuisten tulisi ottaa vastuu.

5.1. Mielensterveystarkastukset kaikille nuorille

Digiraatien nuoret esittävät, että mielensterveystarkastuksia toteutettaisiin osana kaikille nuorille tarjottavia terveystarkastuksia. Nykyiselläänkin koulujen terveystarkastuksissa kiinnitetään huomiota nuoren kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin, mutta avoimilla mielensterveystarkastuksilla voitaisiin vähentää psyykkisten haasteiden stigmaa. Nuoret ehdottavat, että kouluissa opetettaisiin enemmän mielensterveydestä sekä palveluista ja niihin hakeutumisesta. Mielensterveyden haasteet tulisi nuorten mukaan nähdä samantarvoisina fyysisen terveyden haasteiden kanssa.

”Muutoksista merkittävin olisi se, että mielensterveyden haasteet nähtäisiin yhtä pätevinä syinä hakea apua tai olla esim. sairauslomalla kuin fyysiset sairaudetkin.”

Mielensterveys: Millaista tukea nuoret kaipaavat mielensterveyteen? -raadın osallistuja

5.2. Tukea nuorille nopeammin ja helpommin

Digiraatien osallistujat painottavat, että hyvinvoinnin haasteissa avun piiriin pääsemistä tulee nopeuttaa ja helpottaa, jotta nuorten tilanteet eivät ehdi odottaessa vaikeutua entisestään. Lähetet- ja diagnoosivapaa matalan kynnyksen tuki on nuorille hyvin tärkeää, mutta lisäksi tarvitaan panostusta pitkäaikaisen tuen järjestämiseen. Kelan tukemaan terapiaan pääseminen vaatii nykyisellään useiden kuukausien jonottamisen, ja sen jälkeen pitäisi jaksaa etsiä itselleen sopiva terapeutti. Nuoret toivovat myös lisää kodinomaisia kuntoutus- ja avo-osastoja. Nopeutta ja helpoutta voidaan kaikissa hyvinvointipalveluissa lisätä, jos nuoren ei tarvitse liikaa todistella omaa avuntarvettaan.

”Mielensterveyspolku toteutuu mielestäni melko vaikeasti, sillä Kela-terapian saaminen on naurettavan vaikeaa ja muista matalamman kynnyksen palveluista (esim. nupoli, spr) ei ole missään melkein mitään infoa.”

Mielensterveys: Millaista tukea nuoret kaipaavat mielensterveyteen? -raadın osallistuja

5.3. Harrastusmahdollisuuksia kaikille nuorille

Digiraatien osallistujat toivovat harrastusmahdollisuuden tarjoamista kaikille lapsille ja nuorille. He korostavat, että monille perheille ja nuorille harrastukset ovat nykyisin liian kalliita. Harrastukset nähdään tärkeinä hyvinvoinnin rakentajina, sillä ne antavat nuorten arkeen merkitystä ja ehkäisevät yksinäisyyttä. Nuoret ehdottavat, että kouluissa ja harrastuksissa aikuiset ottaisivat vastuuta lasten ja nuorten ryhmäyttämistä ja tutustuttamisesta. Näin kavereiden saaminen ja ryhmään mukaan pääseminen eivät jäisi vain lasten ja nuorten harteille, jotka usein ovat epävarmoja itsestään. Lisäksi nuoret toivovat, että koulun suorituskeskeisyyttä vähennettäisiin, jotta nuorten arjessa olisi enemmän tilaa harrastuksille, ystäville ja omaan hyvinvointiin panostamiselle.

“Olen useasti joutunut karsimaan harrastuspäiviä (mm musiikki ja urheilu) pois, sillä koulun kanssa on ollut kiireitä.”

Mielenterveys: uupumus -raadin osallistuja

6. Lopuksi: Kohti nuorten kohtaamista ja hyvinvointia

Tässä katsauksessa on kysytty, millaisia kokemuksia, tarpeita ja toiveita digiraatien nuorilla on hyvinvointipalveluihin ja niiden järjestämiseen liittyen. Edellä kuvatun tarkastelun pohjalta näihin kaikkiin kysymyksiin voidaan kiteytetysti vastata, että nuorten kuunteleminen palveluissa kannattaa. Siten voidaan myös kehittää aidosti nuoria tukevia hyvinvointipalveluja.

Kun tarkastellaan nuorten omia tarpeita ja toiveita, on syytä tunnistaa, että ennaltaehkäiseminen on taloudellisesti ja inhimillisesti kannattavampaa kuin kärjistyneiden ongelmien korjaaminen. Hyvinvointi on jokaisen nuoren oikeus, mutta myös koko yhteiskunnan etu.

"Jokaisella pitäisi olla oikeus ja mahdollisuus päästä puhumaan murheistaan ilman kuukausien jonoa ja oireilun vähättelyä. Jotta tämä voisi todella tapahtua on henkilöstöä palkattava enemmän. Myöskin muita matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita, kuten kriisipuhelimia ja chatteja tulisi rahoittaa enemmän."

Mikä luo sulle toivoa? -raadın osallistuja

Monet nuoret ovat varsin tietoisia siitä, mistä heidän hyvinvointinsa rakentuu. Eräs digiraadın osallistuja kiteyttää kokemuksensa seuraavasti:

"Hyvä mielenterveys koostuu siitä, että itsestä tuntuu, että pystyy hengittämään. Ja että ei tunne ahdistusta. Tuntee pystyvänsä tekemään asioita ja on positiivinen, toki joskus saa olla negatiivinen :)"

Miten voitte Etelä-Pohjanmaan nuoret? -raadın osallistuja

Nuoret eivät kuitenkaan pysty rakentamaan omaa hyvinvointiaan yksin. Aikuisten on syytä työskennellä aktiivisesti ja yhdessä nuorten kanssa sen varmistamiseksi, että hyvinvointialueilla edetään kohti nuorten kohtaamista ja hyvinvointia.

Tämän katsauksen aineistona on käytetty Digiraati-verkkopalvelussa toteutettujen raatikeskustelujen loppulausumia, jotka on julkaistu ajalla 5/2022–6/2023. Katsauksen on koostanut Reeta Palomäki, Kohti nuorten hyvinvointialueita -hankkeen tilauksesta.

Kohti nuorten hyvinvointialueita on Nuorten Akatemian, Nuorten Suomen ja Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton yhteishanke, jonka tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta hyvinvointialueilla.